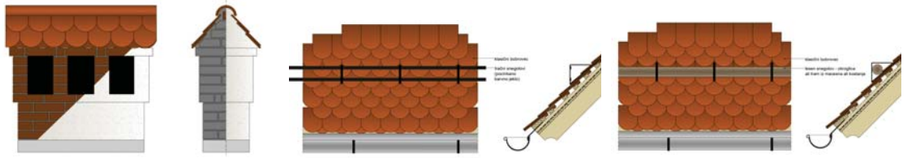
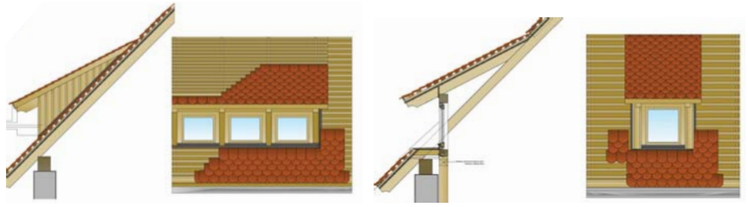
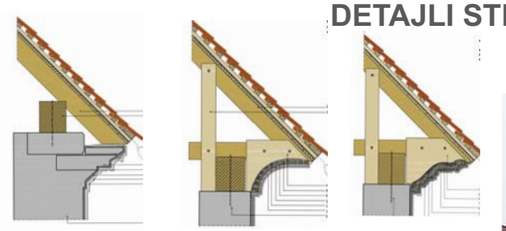
NAVODILA ZA PRENOVO STAVB KULTURNE DEDIŠČINE PRIROČNIK ZA LASTNIKE IN PROJEKTANTE

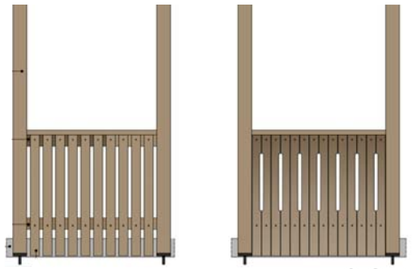


DETAJLI STREH

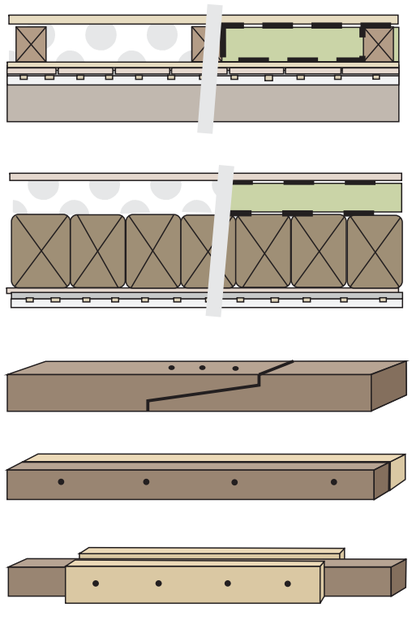


STREŠNE ODPRTINE





OGRAJE



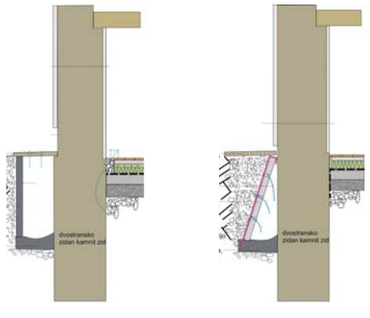




STAVBNO POHIŠTVO



TLAKI IN KONSTRUKCIJE



ZMANJŠEVANJE VLAGE V ZIDOVIH



Občina Škofja Loka
ODDELEK ZA OKOLJE IN PROSTOR
Mestni trg 15, 4220 Škofja Loka, T: 04 51 12 300
E: obcina@skofjaloka.si, www.skofjaloka.si

NAVODILA ZA PRENOVO STAVB KULTURNE DEDIŠČINE PRIROČNIK ZA LASTNIKE IN PROJEKTANTE

Ohranjanje stavbne dediščine že dolgo ne velja več le za kulturno kategorijo. Postal je eden od stebrov trajnostnega razvoja. Ohranjanje in prenavljanje že zgrajenega stavbnega fonda pomeni racionalno uporabo že vgrajenih gradiv, obstoječe infrastrukture in obrtnih znanj. Pomeni prihranek energije. Vpliva na večjo socilano povezanost in pravično razporeditev javnih dobrin. Ohranjena dediščina tudi pripeva k ekonomskemu razvoju, a ne le s turističnim izkoristkom, temveč v smislu krožnega gospodarstva z ohranjanjem kakovosti okolja, ki smo ga podedovali.

Posamezniki, ki se odločijo za prenovo svojih objektov, imajo v naši družbi premalo podpore, tako načelne, kot finančne. A ko izvedejo prenovo lastnega objekta, ne skrbijo le za svoje bivalne potrebe, temveč s prenovo poskrbijo za ohranitev poselitvenih struktur, tipologijo gradnje, skupno kulturno dediščino in kakovost bivanja vseh. V končnem seštevku in v aktualnem času pa predvsem zmanjšujejo ogljični odtis gradbene panoge. Od dejanja ene prenove ima torej korist celotna družba, med drugim tudi turizem, ki trži s prenovljenim zgodovinskim fondom. Brez prenove, poleg ohranjanja narave, tudi krožno gospodarstvo ni možno. Zato si lastniki zaslužijo več spodbud in predvem pomoči, ki bi olajšala njihovo delo. Občina Škofja Loka se tega zaveda. Z namenom pomagati lastnikom, vsako leto izvedemo razpis za finančno pomoč investitorjem pri prenovi stavbne dediščine. Sofinanciranje prenove se skozi desetletja tematsko vedno bolj širi. Od začetnih obnov streh z bobrovcem in drugimi tradicionalnimi kritinami ter fasad in cerkva, se je razširilo tudi na obnove dvorišč in vež, vaških središč ter krajinskih poudarkov kot so kapelice, kozolci in vodnjaki ter suhozidna gradnja, želimo pa tudi spodbujati boljše toplotne izkoristke stavb.

Prenova stavbne dediščine pomeni ohranjanje naselij in stavb, ki so nastali iz pogojev lastnega okolja in so že prilagojeni klimatskim spremembam. Način gradnje je rezultat prilagojenosti okolju, je posledica sožitja graditeljev z naravo ter izločanja napak - kadar je šel človek predaleč, je planet vedno zmagal. Ostalo je prečiščeno znanje kam postaviti hišo, da bo najmanj škodila obdelovalni zemlji, najbolje izkoristila naravne danosti in zadostila potrebam življenja v njej in okoli nje. To velja razumeti tudi v kontekstu sedanjih klimatskih sprememb in posledic poplav – večina naših mestnih jeder je postavljena v varni razdalji od poplavne grožnje. S prenovo zmanjšamo potrebe po novogradnjah in uničenje dodatnih zemljišč za nove gradbene parcele, dodatne razvode komunalne opreme, cest in druge infrastrukture – te nove kilometrine lahko s prenovo bistveno skrajšamo. Okolju prilagojena gradnja naselij je izhajala iz istih načel, kot jih postavlja pred nas potreba po prilagajanju podnebnim spremembam. Vsa zgodovinska naselja se prilagajajo osončenosti, zaščiti pred vetrom, plazenju terena itd. Mesto, ki mu hrbet ščiti breg in kjer vrstne stavbe med seboj sodelujejo v prihranku toplotnih izgub, ni na izbrani lokaciji nastalo brez premisleka in brez izkušenj. Zgrajen stavbni fond ima tudi vgrajen odnos do oskrbe z vodo. Ta s klimatskimi spremembami postaja vedno bolj pomemben. Vse do razvoja javnega vodovoda se je oskrba z vodo prilagajala virom vode. Podedovali smo kapnice, mestne zbiralnike, vaške ali privatne vodnjake iz podtalnice, kale, lokalne izvire, ki smo jih z zapuščanjem in nepravilno rabo onesnažili ter pozabili nanje kot na rezervo življenjskega pomena. Prenova teh virov vode bi bila lahko pomemben prispevek k podpori javne oskrbe z vodo in je tudi izziv za inovativne načine zbiranja vode in samooskrbo. Vse navedeno je empirično preverjeno, pametno in ekološko izkoriščanje okoliščin prostora, ki lahko pripomore k učinkovitosti sodobnih tehnologij. In če danes ugotavljamo, da nam za novogradnje začenja primanjkovati prostora, ker posegajo že po rodovitni zemlji, je prenova pravi odgovor. Toliko kot nam primanjkuje novih stanovanj, jih je na voljo v neobnovljenih objektih v naših zgodovinskih mestih in na podeželju.

Prezračevani atriji hiš, strnjena vrstna gradnja, orientacija odprtin glede na osončenost stavb - so to zastareli detajli ali pravzaprav okoljski princip, ki spretno izkorišča tudi naravno delovanje? Inteligentno in izkustveno potrjeno ga dopolnjujejo še naravna gradiva, ki prispevajo k zračnosti - kamnit ali opečni zid, zračna nasutja in apnene malte so paropropustni, glina vpija odvečno vlago v prostoru, naravni les, uporabljen v istem okolju kot je zrasel, pa je najbolj odporen na klimatske vplive. Vsa ta gradiva odlično akumulirajo toploto, naše bivalne prostore poleti hladijo, pozimi pa pripomorejo k varčnejšemu ogrevanju in se bolje zračijo. Njihovo prilagajanje sedanjim klimatskim spremembam ima že vgrajene izkušnje odnosa do okolja.

Bistvo vsake prenove je ohranitev in ponovna raba gradiv. Prenova obstoječega grajenega okolja je korak dlje od reciklaže gradiv, obstoječe gradivo namreč ohranimo in ga niti predelovati ni treba. Torej je to prihranek na vloženi energiji in onesnaževanju okolja. V obstoječi stavbni fond je že vgrajenega ogromno proizvedenega gradbenega materiala, ki je bil v preteklih stoletjih pridobljen večinoma v lokalnem okolju. Z njegovo ponovno rabo razbremenimo deponije. Prihranimo energijo, potrebno za pridobivanje novih gradiv, za njihov izplen iz narave ter za transport. Pri prenovi so potrebna le popravila oziroma dodajanje novih gradiv v primerih poškodb. A pomembno je, katera gradiva pri tem uporabimo.

Za prenovo stavbnega fonda škofjeloške občine smo poleg finačnih spodbud lastnikom podprli tudi pripravo tehničnih navodil za lastnike in projektante. Ker opažamo, da se številne prenove izvajajo s sodobnimi gradivi in s posegi, ki dolgoročno ne koristijo stabni dediščini ali celo znižujejo bivalne kakovosti, navodila temeljijo na zakonitostih historične gradnje. Ta temelji na principu varčnosti in paropropustnosti. Oblikovno sledimo obstoječim vrednostim dediščine in za popravila uporabljamo naravna gradiva. Vsa naravna gradiva, ki sestavljajo elemente stavbne dediščine, so zračna. Ohranjamo jih tako, da jim omogočimo zračenje. V nasprotnem primeru, z zapiranjem v nezračne ovoje, na čemer pa temelji večina sodobne gradbene tehnologije, smo naredili le kratkoročen poseg, kajti kmalu se bo v stanovanju pojavila plesen in na lesu gljive. Zdravo bivalno okolje smo“obnovili“ v nezdravo in škoda je lahko tudi nepopravljiva.

V priročniku smo zbrali najpogostejše oblikovne in tehnične rešitve, s katerimi se srečujemo ob delovanju Odbora za prenovo. Navodila so usklajena tudi s kulturnovarstvenimi pogoji Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije. Ker skušamo pristopiti tudi do projektantov prenov, so tehnične risbe priložene tudi v dwg formatu.

Iz Priročnika za lastnike in projektante lahko za potrebe prenove svojega objekta ali za načrtovanje prenove pridobite naslednja navodila:

- Leseno okno - 3 polja
- Leseno okno - 2 polji
- Leseno okno - kamnit okvir
- Zidan napušč z ometano profilacijo
- Ometan napušč na leseni podkonstrukciji
- Ometan profiliran napušč na leseni podkonstrukciji
- Pultna frčada na 3 polja
- Pultna frčada na dve polji
- Pultna frčada na eno polje
- Dvokapna frčada
- Ograja ganka - na AB plošči
- Ograja ganka - na leseni konstrukciji
- Lesen snegolov - okroglica ali tram
- Kovinski tračni snegolov
- Detajl vratnega okvirja in vratnega kasetiranega krila iz masivnega lesa
- Masivna lesena vrata iz lesenih desk
- Masivna lesena kasetirana vrata
- Masivna lesena kasetirana vrata – variante
- Dvokrilna masivna lesena kasetirana vrata
- Zidan dimnik - primeri
- Čelni zaključek strehe, veterne letve, Primer 1 - lesena veterna letev
- Čelni zaključek strehe, veterne letve, Primer 2 - pločevina
- Čelni zaključek strehe, veterne letve, Primer 3 - les in pločevina
- Zmanjševanje vlage v zidovih z drenažnim nasutjem
- Zmanjševanje vlage v zidovih z drenažnim jaškom
- Zmanjševanje vlage v zidovih s sušilno rego
- Zmanjševanje vlage v prostorih z zračnim pohištvom
- Leseni podi na nasutju oboka
- Leseni podi na lesenih stropnih konstrukcijah
- Tlaki - ponovna raba
- Ojačitve poškodovanih lesenih konstrukcij

Občina Škofja Loka
ODDELEK ZA OKOLJE IN PROSTOR
Mestni trg 15, 4220 Škofja Loka, T: 04 51 12 300
E: obcina@skofjaloka.si, www.skofjaloka.si